

JAAKKIMAN SANOMAT

Nro 1 - 2008

Vuonna 1906 perustettu jaakkimalaisia perinteitä ja kulttuuria vaaliva pitäjälehti

Maanantaina helmikuun 11. pnä

Jaakkima

Lumivaara

Lahdenpohja

www.jaakkimansanommat.net

Jaakkiman Sanomien uusi koti on Kurikassa Etelä-Pohjanmaalla

sivu 3

Jouni Kaartinen, basso ja Buona Sera -yhtye

sivu 5

Uusi kyläkirja Jaakkimasta: Kokonniemi Laatokan rantakylä Jaakkimassa

sivu 5

Uutta: Väritystehtävä lapsille

sivu 12

Vuoden 1918 tapahtumia

Pekka Härkösen kotiväelleen tallentamia tapahtumia

Härkönen on sukunimi, johon ei voi olla törmäämättä Jaakkimaa ja Lumivaaraa koskevissa asioissa. Heidän nimensä nousee aina esille puhuttaessa kunnallispolitiikasta, yhteismetsästä, seurakunnasta, tai mistä hyvänsä, missä on tarvittu asioihin puuttuvia ja vastuuta kantavia ihmisiä. He ovat myöskin olleet aktiivisia kirjoittajia. Vapaussodasta Karjalan, nimenomaan Jaakkiman ja Lumivaaran kohdalla asioista on kerrottu aika vähän. Tässä Pekka Härkösen kotiväelleen tallentamia tapahtumia.

Vapaussodan nimellä sitä olen tottunut kutsumaan, sellaiseksi olen sen käsittänytkin. Siihen on valitettavasti liittynyt kansalaisodan leimaakin, omien punakaartilaisiemme liittyytä venäläisten sotilaiden mukana vallan tavoitteluun. Tärkein päämäärä kuitenkin oli saada vieras sotaväki pois maasta.

Kutsuntojen jälkeen miehet olivat Jaakkiman nuorisoseuran talolla muutaman päivän harjoituksissa. Aseita ei siellä ollut kuin yksi venäläinen sotilaskivääri. Sen lukon purkamista ja kokoamista opetettiin. Muutaman päivän päästä meitä muutamia komennettiin ryhmänjohtajakoulutukseen. Sekin kesti vain pari päivää. Jouduin ensimmäisen

ryhmän johtajaksi. Liikkeelle lähdettiin seuraavana päivänä junalla. Ihalassa junan pysähtyessä sain hyvästeltyä kotiväeneni ja sain tervetulleita eväitä matkaa varten.

Junassa kaikille jaettiin aseet. Joukkueen johtajana oli jaakkimalainen Arvo Turunen. Seuraava etappi oli Kiviniemi. Siellä kuului jo Raudusta kumahteluja. Sain tehtäväksi viedä joukkueen majapaikkaan. Siellä osa porukasta sai heti ruokaa, mutta ryhmäni jäi odottamaan vuoroaan. Vuoroa odottaessamme tuli joku viskaali kysymään, joko olimme ruokaillut. Kun vastasin kieltevästi, hän löysi ryhmän joka oli jo syönyt ja käski sen riviin ja vei erästä sivutietä pois. Kun ryhmä palasi he kertoivat joutuneensa ampumaan pari vankia. Näin ryhmäni pelastui ikävältä kokemukselta.

Joukkue vietiin paikalliselle koululle yöksi. Saimme uuden johtajan, vänrikki Pesosen. Hän vei meidät muutaman kilometrin päähän Vaalimon kylään. Kolmantena päivänä aikaisin aamulla marssitettiin meidät Kiviniemeen. Siellä oli rautatiesilta räjäytetty hajalle. Yksi veturi ja kaksi vaunua oli jätetty Raudun puolelle. Tällä junalla meidät vietiin Mäkrän kylään, sieltä oli määrä mennä Raudun kirkolle. Rautatie oli punaisten hallussa. Jouk-

kuemme tehtävänä oli häiritä liikennettä. Välillä rautatietä käytiin räjäyttämässäkin, mutta liikennettä ei kokonaan saatu estetyksi. Lisävoimien saavuttua saatiin rata poikki, ja Raudun aseman valtaaminen voitiin alkaa.

Taisteluihinkin jouduimme. Ryhmityimme pellon laitaan ja meidän piti ampua vastapäiseen metsään. Kohta sieltä alkoi tulla vastatulta, tykin kuulua rapisi ympäriinsä. Hyökkäyskäskeä tuli ja piti painua kohti metsää. Punaisten olivat kuitenkin jo peräytyneet, emmekä kokeneet vastatulta. Tässä ensirytkäksässä ei kukaan joukkueestamme vahingoittunut. Seuraava yhteenotto tuli ison notkelman töyrällä, johon punaiset olivat ryhmittyneet. Siinä kaatui ensimmäinen mies ryhmästäni. Kahden vuorokauden kuluttua tilanne oli ohi. Kalle Kekkonen, Juho Ijäs ja Matti Silvennoinen kaatuivat, myös haavoittuneita oli. Raudussa kaatui joukkueemme johtaja Pyykkö.

Huhtikuun viides päivä olikin vapaussodan suuri päivä. Rautu ja Tampere vallattiin samana päivänä. Meidän joukkueemme joutui menemään Raudun asemalle takaa-ajajina, kun punaiset hyökkäsivät ns. kuolemanlaaksoon. Kun seuraavana päivänä katselimme jälkiä Raudun asemal-

la, panimme merkille kuinka paljon oli kaatuneita, melkein kaikki olivat venäläisiä sotilaita, tai ainakin niissä varusteissa. Raudusta meidät vietiin Raasuliin, aivan Venäjän rajalle.

Raasulista siirryimme Terijoelle menevän maantien varrella olevaan Orjansaaren kylään, sieltä edettiin Lipolan kylän kautta Kauksamoon. Välillä pääsin lomalle kotiin. Lomalta palasimme Rautuun, joukkomme olivat sillä välin edenneet Terijoelle. Terijoelta siirryimme Joensuuhun. Juhannuksena koko komppania meni kirkkoon suljetussa järjestyksessä. Kivääritkin piti olla mukana. Ne laitettiin kirkon eteen pyramiideiksi, ja niille piti olla vartijat siksi aikaa, kun miehet olivat kirkossa. Juhannuksen jälkeen tuli sanoma, jonka mukaan määrättyä ikäluokkaa vanhemmat ja talojen ainoat pojat vapautetaan palveluksesta. Minäkin sain ainoana poikana vapautuspaperit.

Sota on aina ikävä vaihtoehto, tämä varsinkin, kun se käytiin maan omien kansalaisten kesken. Sodan ansiosta saatiin kuitenkin maamme itsenäisyys sinetöityä ja yhteiskuntarauha turvattua.

Leo Malinen

Kuolemanlaakso

*Me ajoimme rajalle Raasuliin,
Raudun kautta Raasuliin
ja sen Kuolemanlaakson kautta.
Oli siellä, niin meille kerrottiin
jouduttu taistoihin kiivoisiin
silloin vuotena kahdeksantoista.
Ne punaiset kärsivät tappion
ja yhti Kuolemanlaaksossa on
rivihauda punaisten soturien,
kai tahdotte matkalla nähdä sen,
on hauta lähellä tietä.
Oli keskeltä kuopalle painunut maa,
kun ihmiset alla sen lahoaa
ja kolonsa eläimet metsien
oli kaivaneet syvyiksiin haudan sen
jonne luiden fosfori valon himmeän luo,*

*kai kettujen pesinä oli hauta tuo
jota kuuset vartioivat.
Rintoihin leppien kasvavien
oli naulattu poikkipuu leppäinen,
ylös haudoista kasvoivat ristit.
Näin syntymävuosia vainajien
kaiverrettuna kuoreen ristin sen,
kai sukua elossa vielä,
tai ehkäpä ystävä lapsuuden
teki sinne toivioletken
ja mieltien vaiheita ihmisten
vietti haudalla hiljaisen hetken.
Minä muistin nuorta enoain
joka seitsemäntoista oli vain,
yövuoteelta riveihin veivät.
Ei auttanut pyynnöt vanhempien*

*rukoukset äitinsä eivät.
Hän vankileirillä kuoli.
Minä enoa koskaan nähnyt en,
mutta äidiltäni sain kuulla sen:
Hän punatautihin kuoli.
Hänet rivihaudahan peitettiin,
niitä kaivettiin kaikkialle.
Ei hänkään päässyt multihin kotoisiin,
ei marmoripaaden alle.
- Juurelle ristin, sen leppäisen
laitoin kimpun sinivalkeisen,
ne oli vuokkoja vapaan Suomen.
Se vapaus sodalla ostettiin,
veli veljeä vastaan kun taisteltiin
ja erheet niin kalliisti maksettiin.
Moni maksoi ne hengellensä.*

Aino Annikki Hietala s. Ratavaara, ent. Rydenfelt, Jaakkiman Vaarankylä
Isä Antti Armas Ratavaara, ent. Rydenfelt, äiti Lyyli Matilda Ratavaara, ent. Rydenfelt, s. Gräns